Latvijas līdzdalība UNESCO ir palīdzējusi...

unesco
Latvijas
Nacionālā komisija

radīt nākotnes izglītības viziju

„Izglītība ir mūsu sabiedrību atjaunotnes un pārveides pamats. Izglītības spēks slēpjas tās spējā mūs savienot ar pasauli un citam ar citu, vest mūs ārpus pazīstamā un piedāvāt jaunas iespējas.”

Iepazīsties ar ziņojumu šeit:
Pārdomas par mūsu kopīgo nākotni. Jauns sabiedriskais līgums izglītības jomā

Tā izglītības būtisko lomu raksturo UNESCO ziņojums „Pārdomas par mūsu kopīgo nākotni. Jauns sabiedriskais līgums izglītības jomā”, kura izstrādes ekspertu grupā piedalījās arī Vaira Vīķe-Freiberga, Latvijas Valsts prezidente (1999–2007).

Ziņojums ir nozīmīgs, starptautisks politikas dokuments, kurā ir formulēta izglītības attīstības vīzija 2050. gadam, par galveno izvirzot izglītības lietderīgumu jeb sabiedrisko labumu.

izcelt un aizsargāt kultūras mantojumu

„Nepieciešams pieņemt jaunu vienošanos, kas nodrošinātu efektīvu īpašas nozīmes universālas, kultūras un dabas piemineklļu kolektīvās aizsardzības sistēmu, kas būtu organizēta uz pastāvīga pamata un saskaņā ar mūsdienīgām zinātniskām metodēm.”

Iepazīsties ar konvenciju:
Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību

Par šo jauno vienošanos 1972. gadā kļuva Konvencija par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību, kas nosaka vienotus un starptautiskus aizsardzības, saglabāšanas un popularizēšanas principus kultūras un dabas mantojuma vērtībām.

Latvija konvencijai pievienojās 1995. gadā, apliecinot vēlmi sniegt ieguldījumu pasaules mantojuma saglabāšanā. Konvencijas īstenošanas instruments ir UNESCO Pasaules mantojuma saraksts, kurā Latvijas vārds ierakstīts saistībā ar trim mantojuma vietām: Rīgas vēsturisko centru, Strūves ģeodēzisko loku un Kuldīgas vecpilsētu.

stiprināt vārda brīvību un piekļuvi informācijai

„Medijpratība un informācijpratība ir nepieciešama svarīgam procesam, kas dod iespēju cilvēkiem, iesaista tos kā pasaules pilsoņus un kam jābūt stratēģiju centrā, lai radītu sakaru kultūru, kas ir atvērta, iekļaujoša, balstīta uz cilvēktiesību un demokrātijas ievērošanu un veicina cilvēku attīstību visos līmeņos.”

Iepazīsties ar ieteikumiem:
Rīgas ieteikumi par medijpratību un informācijpratību mainīgā mediju un informācijas vidē

2016. gadā Rīgā notika 2. Eiropas Medijpratības un informācijpratības forums, kura laikā tika sagatavoti ieteikumi par medijpratību un informācijpratību mainīgajā mediju un informācijas vidē.

Rīgas ieteikumi aicina UNESCO dalībvalstis un citas iesaistītās puses, tostarp interneta un tehnoloģiju uzņēmumus, izglītotājus, bibliotekārus, žurnālistus un izdevējus, atzīt medijpratības un informācijpratības nozīmi kā būtisku priekšnoteikumu ilgtspējīgai attīstībai.

veidot kultūrpolitiku starptautiskā līmenī

„Mēs apņemamies veicināt labvēlīgu vidi, kas sekmē visu cilvēktiesību, jo īpaši kultūras tiesību – individuālo un kolektīvo –, ievērošanu un īstenošanu visās kultūras jomās, sākot no kultūras mantojuma līdz kultūras un radošajām nozarēm, tostarp digitālajā vidē, lai izveidotu taisnīgāku un vienlīdzīgāku pasauli un samazinātu nevienlīdzību.”

Iepazīsties ar deklarāciju:
MONDIACULT 2022 noslēguma deklarācija

Šī apņemšanās tika pausta UNESCO Pasaules kultūras politikas un ilgtspējīgas attīstības konferences MONDIACULT 2022 noslēguma deklarācijā. MONDIACULT, ko rīko UNESCO, ir nozīmīgākais pasaules mēroga forums kultūrpolitikas jautājumu apspriešanai, kurā valstis kopīgi veido starptautisko redzējumu par kultūras lomu sabiedrības attīstībā.Gatavojoties MONDIACULT 2025, Latvija uzņēmās vadīt reģionālās konsultācijas Austrumeiropas valstīm.

stiprināt sakņu izjūtu, novērtējot nemateriālo kultūras mantojumu

"Nemateriālais kultūras mantojums" nozīmē paražas, spēles un mutvārdu izpausmes formas, zināšanas un prasmes, kā arī ar tām saistītus instrumentus, priekšmetus, artefaktus un kultūrtelpas, ko kopienas, grupas un dažos gadījumos – atsevišķi indivīdi atzīst par sava kultūras mantojuma daļu.”

Iepazīsties ar konvenciju:
Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu

Šādi nemateriālais kultūras mantojums definēts 2003. gadā pieņemtajā UNESCO Konvencijā par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu. Latvija aktīvi piedalījās Konvencijas izstrādāšanā un bija astotā valsts pasaulē, kas tai pievienojās.

Konvencijas īstenošanai un tās ieviešanas uzraudzībai ir izveidota UNESCO Starpvaldību komiteja nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai. Latvija darbam komitejā tika ievēlēta no 2012. gada līdz 2016. gadam.

iepazīt kultūru daudzveidību – izzināt un sekmēt pirmiedzīvotāju kultūru, valodas un zināšanu saglabāšanu, nodošanu nākamajām paaudzēm

„Kultūras daudzveidība pasauli dara bagātu un daudzveidīgu, kas savukārt paplašina izvēles iespējas un bagātina cilvēku spējas un vērtības, un tāpēc tā ir ilgtspējīgas kopienu, tautu un nāciju attīstības virzītājspēks.”

Iepazīsties ar konvenciju šeit:
Konvencija par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu

Būtisks solis kultūras daudzveidības saglabāšanā un veicināšanā bija 2005. gadā pieņemtā UNESCO Konvencija par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu. Tā nosaka pamatprincipus kultūras un mākslas izpausmju radīšanai, izplatīšanai un pieejamībai, kā arī uzsver nepieciešamību aizsargāt un veicināt kultūru daudzveidību.

Latvija šo Konvenciju ratificēja 2007. gadā. Turpinot aktīvi iesaistīties tās īstenošanā, Latvija līdz 2027. gadam ir ievēlēta UNESCO Starpvaldību komitejā kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzībai un veicināšanai.

radīt priekšnoteikumus atbildīgai cilvēces attīstībai

Mākslīgā intelekta attīstībai un izmantošanai jābūt vērstai uz cilvēces, indivīdu, sabiedrības un vides labumu, vienlaikus ievērojot cilvēka cieņu, cilvēktiesības un pamatbrīvības.

Iepazīsties ar:
Brošūra par UNESCO ieteikumu par mākslīgā intelekta ētiku

Mākslīgais intelekts nav tikai tehnoloģiju jautājums, tā izmantošana ietekmē demokrātiju, izglītību, kultūru, informācijas vidi, privātumu un sabiedrības attīstību. Tāpēc ir būtiski nodrošināt, lai mākslīgā intelekta sistēmas būtu drošas, taisnīgas, pārredzamas un nediskriminējošas, vienlaikus saglabājot cilvēka kontroli un atbildību par būtiskiem lēmumiem.

2021. gadā UNESCO dalībvalstis pieņēma pirmo globālo standartu – Ieteikumu par mākslīgā intelekta ētiskajiem aspektiem. Tā izstrādē piedalījās arī Latvijas eksperti.

veidot iekļaujošu zinātnes vidi

Zinātnei jābūt iekļaujošai, ilgtspējīgai un taisnīgai, nodrošinot ikvienam vienlīdzīgas iespējas piekļūt zināšanām, iesaistīties zinātniskajā darbībā un gūt labumu no tās sasniegumiem.

Iepazīsties ar ieteikumu:
UNESCO Ieteikums par atvērto zinātni

Atvērtā zinātne nozīmē vairāk nekā brīvi pieejamas zinātniskās publikācijas un datus. Tā paver iespējas dažādām sabiedrības grupām iesaistīties zināšanu radīšanā, zinātnes procesos un dialogā par sabiedrībai būtiskiem jautājumiem. Šīs pieejas pamatā ir princips: veidot tādu zinātnes ekosistēmu, kurā tiek veicināta daudzveidība, sadarbība un līdzdalība, kā arī respektētas dažādas zināšanu sistēmas un pieredze.

2021. gadā UNESCO dalībvalstis pieņēma Ieteikumu par atvērto zinātni – pirmo globālo ietvaru atvērtās zinātnes politikas un prakses veidošanai. Tā izstrādē piedalījās arī Latvijas eksperti.